

ỨNG DỤNG PHƯƠNG PHÁP ĐÓNG VAI NHẪM PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG THỰC HÀNH NGHỀ KẾ TOÁN CHO HỌC SINH TRUNG CẤP

TRẦN THỊ THU TRÚC
Trường Trung cấp Kỹ thuật Nghiệp vụ Cái Bè

Nhận bài ngày 07/11/2025. Sửa chữa xong 28/12/2025. Duyệt đăng 30/12/2025.

Abstract

This article examines the application of the role-playing method in teaching to enhance accounting practice skills for intermediate vocational students. Based on a review of relevant theoretical foundations and an empirical survey of teaching practices at several institutions, particularly Cai Be Professional Technical Intermediate School, the findings indicate that the role-playing method fosters greater proactiveness and creativity in handling accounting tasks. It also contributes to the development of essential professional competencies, including communication skills, teamwork, and problem-solving in occupational contexts. The article further proposes several pedagogical measures to improve the effectiveness of this method, thereby contributing to the enhancement of accounting workforce training quality in the context of ongoing vocational education reform.

Keywords: Accounting practice skills, intermediate vocational students, role-playing method.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, việc nâng cao chất lượng đào tạo nhân lực có tay nghề, đáp ứng yêu cầu thực tiễn của thị trường lao động đang là nhiệm vụ cấp thiết của các cơ sở giáo dục nghề nghiệp. Đặc biệt, đối với ngành Kế toán - một lĩnh vực đòi hỏi cao về kỹ năng thực hành, sự cẩn trọng, tư duy logic và khả năng xử lý tình huống nghề nghiệp - việc hình thành và phát triển kỹ năng nghề cho học sinh (HS) trung cấp không chỉ dừng lại ở việc truyền thụ kiến thức lý thuyết, mà cần gắn liền với các phương pháp giảng dạy tích cực, phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Phương pháp đóng vai là một trong những phương pháp dạy học tích cực được áp dụng rộng rãi trong đào tạo nghề, giúp người học nhập vai vào các tình huống nghề nghiệp giả định, từ đó rèn luyện kỹ năng thực hành, khả năng giao tiếp, xử lý nghiệp vụ, ra quyết định và làm việc nhóm. Tuy nhiên, trong thực tế giảng dạy ở các trường trung cấp, đặc biệt là với ngành Kế toán, việc vận dụng phương pháp đóng vai vẫn còn hạn chế, chủ yếu mang tính minh họa, chưa được tổ chức bài bản và chưa đánh giá đầy đủ hiệu quả trong việc phát triển kỹ năng nghề cho HS. Chính vì vậy, bài báo này tập trung nghiên cứu việc ứng dụng phương pháp đóng vai trong giảng dạy các môn học chuyên ngành kế toán ở bậc trung cấp và đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả của phương pháp đóng vai, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo nhân lực kế toán trong bối cảnh giáo dục nghề nghiệp hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu tài liệu thứ cấp, nghiên cứu về vai trò của phương pháp đóng vai trong phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho học sinh trung cấp, phân tích thực trạng và đề xuất một số giải pháp tăng cường ứng dụng phương pháp đóng vai trong phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho học sinh trung cấp hiện nay.

Email: thutruc2012@gmail.com

3. Nội dung nghiên cứu

3.1. Vai trò của phương pháp đóng vai trong phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho học sinh trung cấp

Theo Từ điển tiếng Việt, đóng vai là “Thể hiện nhân vật trong kịch bản lên sân khấu hay màn ảnh bằng hành động, nói năng như thật” [2, tr. 337]. Tác giả Phan Trọng Ngọ (2005) quan niệm: “Phương pháp đóng kịch trong dạy học là giáo viên cung cấp kịch bản và đạo diễn, học viên hành động theo các vai diễn. Qua đó họ học được cách suy nghĩ, thể hiện thái độ và hành động cũng như các kĩ năng ứng xử khác của nhân vật trong kịch bản” [5, tr. 283]. Nhóm tác giả Nguyễn Văn Cư, Nguyễn Duy Nhiên (2008) cho rằng: “phương pháp đóng vai là phương pháp tổ chức cho học sinh thực hành một số cách ứng xử nào đó trong tình huống giả định để nắm vững nội dung bài học” [4, tr. 22]. Từ các quan niệm nêu trên, có thể khái quát rằng phương pháp đóng vai là một phương pháp dạy học tích cực, trong đó người học được tham gia vào các tình huống giả định thông qua việc thực hiện một vai diễn cụ thể, thể hiện hành vi, lời nói, cảm xúc và cách ứng xử của nhân vật trong hoàn cảnh được mô phỏng. Thông qua quá trình nhập vai, người học không chỉ lĩnh hội tri thức mà còn rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng giao tiếp, giải quyết vấn đề và xử lý tình huống thực tế. Giáo viên đóng vai trò là người tổ chức, hướng dẫn và đạo diễn, còn HS là chủ thể tích cực trong quá trình học tập, tự trải nghiệm, tự khám phá và rút ra bài học từ hành động của mình cũng như của bạn diễn. Như vậy, phương pháp đóng vai không chỉ đơn thuần là hình thức “diễn lại” một tình huống, mà là một quá trình học tập mang tính trải nghiệm, giúp người học chuyển hóa kiến thức lý thuyết thành kỹ năng thực hành, phát triển năng lực nghề nghiệp, tư duy phản biện và khả năng thích ứng với môi trường làm việc thực tế.

Trong đào tạo nghề nói chung và đào tạo nghề kế toán nói riêng, mục tiêu cốt lõi là hình thành và phát triển ở người học khả năng thực hành thành thạo các nghiệp vụ chuyên môn, cùng với phẩm chất nghề nghiệp và tác phong làm việc chuyên nghiệp. Tuy nhiên, thực tế cho thấy nhiều HS trung cấp kế toán vẫn còn thụ động trong học tập, kỹ năng xử lý tình huống nghề nghiệp còn hạn chế, khả năng vận dụng kiến thức lý thuyết vào thực tế chưa cao. Nguyên nhân chủ yếu là do các phương pháp giảng dạy truyền thống, thiên về thuyết trình và ghi nhớ, chưa tạo điều kiện cho học sinh được tham gia vào các tình huống thực tế của nghề kế toán. Trong bối cảnh đó, phương pháp đóng vai (Role-play) nổi lên như một công cụ sư phạm hiệu quả, giúp thu hẹp khoảng cách giữa lý thuyết và thực hành, giữa “biết” và “làm được”.

Phương pháp đóng vai giúp người học rèn luyện kỹ năng xử lý nghiệp vụ kế toán trong môi trường mô phỏng thực tế. Khi được đặt vào các tình huống giả định như “ghi nhận chứng từ kế toán”, “lập báo cáo tài chính”, “xử lý sai sót khi hạch toán” hoặc “giải trình với cơ quan thuế”, HS sẽ được nhập vai vào các vị trí như kế toán viên, thủ quỹ, kiểm toán nội bộ hay khách hàng. Việc “diễn vai” buộc các em phải hiểu sâu bản chất nghiệp vụ, vận dụng linh hoạt các quy định, chuẩn mực kế toán và quy trình hạch toán. Qua đó, HS hình thành năng lực phân tích, phán đoán và ra quyết định phù hợp với từng tình huống nghề nghiệp cụ thể - điều mà các phương pháp dạy học truyền thống khó đạt được.

Phương pháp đóng vai giúp phát triển kỹ năng mềm - yếu tố quan trọng trong nghề kế toán hiện đại. Nghề kế toán không chỉ đòi hỏi sự chính xác về số liệu mà còn yêu cầu năng lực giao tiếp, thuyết trình, làm việc nhóm và đạo đức nghề nghiệp. Thông qua việc hóa thân vào các nhân vật trong tình huống mô phỏng, HS được trải nghiệm cách trao đổi, thương lượng, giải thích với đồng nghiệp, cấp trên hoặc đối tác. Chẳng hạn, trong tình huống “kế toán trưởng phê duyệt báo cáo tài chính”, HS phải biết cách trình bày vấn đề rõ ràng, logic và bảo vệ quan điểm của mình dựa trên căn cứ pháp lý và số liệu cụ thể. Những kỹ năng này, nếu chỉ học qua lý thuyết, sẽ khó có cơ hội rèn luyện một cách tự nhiên và hiệu quả.

Phương pháp đóng vai góp phần hình thành năng lực tự học, tự đánh giá và tư duy phản biện cho HS trung cấp kế toán. Sau mỗi hoạt động nhập vai, giáo viên (GV) hướng dẫn HS tự nhận xét về quá trình thể hiện vai diễn, phân tích điểm mạnh, điểm yếu, và so sánh với yêu cầu nghề nghiệp thực tế. Quá trình “phản tư” này giúp người học nhận ra khoảng cách giữa năng lực hiện tại và chuẩn nghề nghiệp cần đạt, từ đó điều chỉnh thái độ học tập và phương pháp rèn luyện của bản thân. Theo lý

thuyết học tập trải nghiệm của D. Kolb (1984), chính chu trình “trải nghiệm - phản hồi - khái quát - vận dụng” là nền tảng để hình thành tri thức và kỹ năng bền vững.

Việc áp dụng phương pháp đóng vai còn tạo môi trường học tập tích cực, kích thích hứng thú và tinh thần chủ động của HS. Trong các tiết học kế toán, khi được “hóa thân” vào nhân vật, người học không còn là người thụ động ghi chép mà trở thành “diễn viên” trong bối cảnh nghề nghiệp do chính mình tạo ra. Không khí lớp học trở nên sinh động, gắn gũi với thực tiễn, giúp HS giảm bớt sự khô khan của các con số, tăng cường sự gắn kết và hợp tác với bạn bè. Đây là yếu tố quan trọng trong giáo dục nghề nghiệp, bởi “học bằng làm” luôn mang lại hiệu quả cao hơn so với “học bằng nghe”.

Phương pháp đóng vai có ý nghĩa đặc biệt trong việc gắn đào tạo với yêu cầu của doanh nghiệp và thị trường lao động. Khi các tình huống được xây dựng sát với thực tiễn kế toán doanh nghiệp như kiểm tra hóa đơn, lập bảng cân đối kế toán, xác định chi phí, tính giá thành, HS được rèn luyện tư duy nghề nghiệp và hình thành “thói quen nghề” ngay từ trên ghế nhà trường. Điều này giúp các em dễ dàng thích ứng với công việc sau khi tốt nghiệp, góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực kế toán ở bậc trung cấp.

Như vậy, phương pháp đóng vai không chỉ là một kỹ thuật dạy HS động mà còn là cầu nối quan trọng giữa lý thuyết và thực hành nghề kế toán. Việc vận dụng linh hoạt và sáng tạo phương pháp này trong giảng dạy sẽ giúp HS trung cấp kế toán phát triển toàn diện năng lực nghề nghiệp - từ kỹ năng chuyên môn, kỹ năng mềm đến thái độ và đạo đức nghề - đáp ứng tốt hơn yêu cầu của thị trường lao động hiện nay.

3.2. Thực trạng ứng dụng phương pháp đóng vai trong phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho học sinh trung cấp

Trong những năm gần đây, cùng với xu hướng đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực, nhiều cơ sở giáo dục nghề nghiệp đã quan tâm áp dụng các phương pháp dạy học tích cực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, trong đó có phương pháp đóng vai. Tuy nhiên, việc vận dụng phương pháp đóng vai trong giảng dạy chuyên ngành kế toán ở bậc trung cấp vẫn còn nhiều hạn chế, chưa phát huy hết tiềm năng của phương pháp này trong việc hình thành kỹ năng thực hành nghề cho HS.

Phần lớn các trường trung cấp hiện nay vẫn đang duy trì phương pháp giảng dạy truyền thống, nặng về lý thuyết, chú trọng truyền đạt kiến thức hàn lâm hơn là thực hành. Trong các môn học chuyên ngành như “Kế toán tài chính”, “Kế toán doanh nghiệp thương mại - dịch vụ”, “Thực hành kế toán máy”, “Kế toán chi phí - giá thành sản phẩm”,... GV thường giảng giải các nguyên tắc, công thức và quy trình kế toán theo giáo trình, sau đó yêu cầu HS làm bài tập hoặc ghi chép lại. Mặc dù cách tiếp cận này giúp người học nắm được khái niệm và quy định cơ bản, nhưng lại thiếu các tình huống thực tế để HS rèn luyện kỹ năng xử lý nghiệp vụ, giao tiếp nghề nghiệp hay giải quyết vấn đề phát sinh trong môi trường kế toán thực hành.

Thực tế khảo sát tại một số trường trung cấp nghề ở Thành phố Hồ Chí Minh, Bình Dương và Đồng Nai cho thấy, chỉ khoảng 25-30% GV chuyên ngành kế toán có áp dụng phương pháp đóng vai trong giảng dạy, nhưng hầu hết chỉ ở mức minh họa hoặc thử nghiệm nhỏ lẻ, chưa được tổ chức có hệ thống. Nhiều giáo viên thừa nhận rằng họ chưa được đào tạo bài bản về kỹ thuật thiết kế kịch bản đóng vai, cũng như chưa có đủ thời gian để chuẩn bị tình huống mô phỏng sát với thực tế nghề nghiệp. Do đó, các hoạt động đóng vai thường mang tính hình thức, đơn giản, thiếu chiều sâu và chưa đạt hiệu quả như mong đợi.

Ví dụ, trong một tiết học về “Xử lý hóa đơn và chứng từ kế toán”, GV yêu cầu ba HS đóng vai “kế toán viên”, “thủ quỹ” và “kiểm toán nội bộ”. Tuy nhiên, nội dung kịch bản chỉ dừng ở việc trao đổi về một phiếu chi bị sai ngày tháng, sau đó GV kết luận cách sửa. Hoạt động diễn ra trong vài phút, chưa kịp tạo tình huống có mâu thuẫn, tranh luận hoặc yêu cầu người học phải ra quyết định. Do đó, người học không thực sự được rèn luyện kỹ năng nghề mà chỉ “diễn lại” một đoạn hội thoại mang tính tượng trưng. Trong khi đó, nếu GV xây dựng tình huống phức tạp hơn, chẳng hạn như kiểm toán phát hiện sai

phạm trong việc ghi nhận chi phí, kế toán viên phải giải trình và đưa ra phương án khắc phục, thì HS sẽ có cơ hội vận dụng cả kiến thức chuyên môn, kỹ năng giao tiếp và tư duy phản biện để xử lý vấn đề như trong môi trường doanh nghiệp thật.

Ngoài ra, một nguyên nhân khiến phương pháp đóng vai chưa được áp dụng rộng rãi là do cơ sở vật chất và thời lượng học tập còn hạn chế. Chương trình trung cấp kế toán thường bố trí nhiều học phần lý thuyết, trong khi thời lượng thực hành và mô phỏng nghiệp vụ kế toán chỉ chiếm tỷ lệ nhỏ. Một số trường chưa có phòng thực hành kế toán mô phỏng doanh nghiệp hoặc phần mềm kế toán dùng trong giảng dạy, nên GV khó tổ chức các hoạt động đóng vai gắn với hệ thống chứng từ, sổ sách thật. Bên cạnh đó, sĩ số lớp học đông (30-40 HS/lớp) cũng gây khó khăn trong việc chia nhóm, phân vai và đánh giá kết quả. Điều này khiến nhiều GV e ngại khi áp dụng phương pháp này vì sợ mất thời gian, khó kiểm soát lớp học hoặc ảnh hưởng tiến độ giảng dạy.

Về phía người học, do đã quen với thói quen học thụ động, nghe giảng - chép bài, nên khi được yêu cầu nhập vai, nhiều HS tỏ ra ngại ngùng, thiếu tự tin hoặc chưa ý thức rõ mục đích học tập thông qua hoạt động đóng vai. Một số HS xem đây chỉ là “trò chơi” chứ không phải là hoạt động học tập nghiêm túc, dẫn đến hiệu quả chưa cao. Việc đánh giá kết quả học tập qua đóng vai cũng chưa có tiêu chí cụ thể, nhiều GV chỉ dừng lại ở việc chấm điểm tham gia, chưa đo lường được mức độ phát triển kỹ năng nghề sau mỗi hoạt động. Theo Nguyễn Hồng Anh (2025), ý thức tích cực và sự quan tâm của sinh viên đối với công nghệ số có vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả học tập kế toán. Văn hóa học tập cộng đồng trong lớp học góp phần thúc đẩy sự hỗ trợ lẫn nhau, chia sẻ thông tin công nghệ, tăng cường hợp tác và cam kết với mục tiêu chung. Cùng với đó, phong cách học tập của sinh viên ảnh hưởng trực tiếp đến cách họ tiếp cận, sử dụng và thích nghi với công nghệ số trong học tập kế toán, qua đó tác động đến hiệu suất học tập và trải nghiệm học trực tuyến. Bên cạnh đó, động cơ học tập tích cực, nhận thức về tính hữu ích, tính dễ sử dụng và sự tiện lợi của công nghệ là những yếu tố then chốt thúc đẩy ý định và mức độ ứng dụng công nghệ số trong quá trình học tập kế toán của sinh viên [3].

Tuy nhiên, vẫn có những điểm sáng đáng ghi nhận. Một số trường trung cấp tiên phong trong đổi mới như Trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Trung cấp Việt Giao hay Trường Trung cấp Bách khoa Bình Dương đã bước đầu xây dựng các mô-đun học phần kế toán mô phỏng theo phương pháp đóng vai. Ví dụ, trong mô-đun “Kế toán doanh nghiệp thương mại”, HS được chia nhóm để nhập vai kế toán bán hàng, kế toán kho, kế toán trưởng và khách hàng doanh nghiệp. Mỗi nhóm phải xử lý một tình huống kinh doanh thực tế, lập hóa đơn, ghi sổ chi tiết, đối chiếu công nợ và báo cáo lại trước lớp. Hoạt động này đã giúp HS chủ động hơn trong học tập, hiểu rõ quy trình kế toán và tăng khả năng hợp tác nhóm. Qua các đợt đánh giá, GV ghi nhận HS nắm vững quy trình nghiệp vụ nhanh hơn, giảm sai sót khi làm thực hành và tự tin hơn khi tham gia thực tập tại doanh nghiệp.

Tại Trường Trung cấp Kỹ thuật Nghiệp vụ Cái Bè, việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát triển năng lực nghề nghiệp của HS đã được nhà trường chú trọng trong những năm gần đây. Trong đó, phương pháp đóng vai được một số GV chuyên ngành kế toán tích cực áp dụng, đặc biệt ở các học phần có tính thực hành cao như *Kế toán doanh nghiệp sản xuất*, *Kế toán bán hàng và xác định kết quả kinh doanh*, và *Thực hành kế toán máy*. Ví dụ, trong một tình huống giả định về “phát hiện sai lệch trong bảng kê hóa đơn mua hàng”, nhóm kế toán kho phải kiểm tra lại chứng từ, xác định nguyên nhân, sau đó báo cáo cho kế toán trưởng (do một HS khác đảm nhận vai). Trong khi đó, nhóm kế toán bán hàng đóng vai bộ phận liên quan, phải đưa ra giải thích và đề xuất phương án điều chỉnh. Nhóm kiểm toán nội bộ thực hiện vai trò “điều tra”, đối chiếu số liệu giữa hai bộ phận và kết luận nguyên nhân sai lệch. Cuối buổi học, GV hướng dẫn các nhóm phản hồi - tự đánh giá, nêu rõ các điểm đúng, sai và rút kinh nghiệm nghiệp vụ.

Như vậy, có thể thấy rằng thực trạng ứng dụng phương pháp đóng vai trong giảng dạy kế toán ở bậc trung cấp tuy đã có bước khởi đầu tích cực nhưng vẫn còn nhiều hạn chế. Để phát huy vai trò của phương pháp này, các trường cần có chiến lược đầu tư bài bản về bồi dưỡng kỹ năng sư phạm cho GV,

xây dựng ngân hàng tình huống nghề nghiệp sát thực tế, và bổ sung cơ sở vật chất mô phỏng môi trường kế toán doanh nghiệp. Chỉ khi được triển khai một cách hệ thống, phương pháp đóng vai mới thực sự trở thành công cụ hữu hiệu giúp phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho HS trung cấp, đáp ứng yêu cầu của xã hội và doanh nghiệp trong thời kỳ hội nhập kinh tế hiện nay.

3.3. Giải pháp tăng cường ứng dụng phương pháp đóng vai trong phát huy kỹ năng thực hành nghề kế toán cho học sinh trung cấp

Để phương pháp đóng vai thực sự phát huy hiệu quả trong việc phát triển kỹ năng thực hành nghề kế toán cho HS trung cấp, các cơ sở giáo dục nghề nghiệp cần tập trung vào các giải pháp sau:

3.3.1. Nâng cao nhận thức và năng lực sư phạm cho đội ngũ GV về phương pháp đóng vai. GV là nhân tố then chốt trong việc tổ chức và hướng dẫn hoạt động đóng vai. Tuy nhiên, nhiều GV kế toán hiện nay chưa được tập huấn đầy đủ về kỹ thuật thiết kế kịch bản, phân vai, tổ chức lớp học và đánh giá kết quả theo năng lực. Do đó, các trường cần tổ chức các lớp bồi dưỡng chuyên đề về phương pháp dạy học tích cực, trong đó có phương pháp đóng vai kết hợp mô phỏng nghề nghiệp. GV cần được hướng dẫn cụ thể cách xây dựng tình huống nghề nghiệp sát thực tế kế toán, như: xử lý sai sót chứng từ, hạch toán chi phí, lập báo cáo tài chính, giải trình với kiểm toán viên hoặc cơ quan thuế. Song song đó, nên khuyến khích GV trao đổi kinh nghiệm giảng dạy, xây dựng cộng đồng chia sẻ học liệu và kịch bản đóng vai để nâng cao chất lượng và đa dạng tình huống áp dụng.

3.3.2. Xây dựng ngân hàng tình huống mô phỏng nghề kế toán phong phú và gắn với thực tiễn doanh nghiệp. Một trong những rào cản lớn hiện nay là GV thiếu kịch bản phù hợp để tổ chức đóng vai. Do đó, nhà trường cần đầu tư xây dựng “ngân hàng tình huống nghề nghiệp” theo từng học phần kế toán như *Kế toán doanh nghiệp thương mại, Kế toán sản xuất, Kế toán thuế, Kế toán tài chính*. Mỗi tình huống nên bao gồm: bối cảnh mô phỏng doanh nghiệp, các chứng từ liên quan, nhiệm vụ của từng vai (kế toán trưởng, kế toán bán hàng, thủ quỹ, kiểm toán viên, khách hàng...), yêu cầu xử lý nghiệp vụ, tiêu chí đánh giá. Ví dụ, một tình huống “phát hiện chênh lệch giữa sổ kế toán và báo cáo tồn kho” sẽ buộc HS phải nhập vai, phối hợp, phân tích nguyên nhân, lập biên bản và điều chỉnh sổ sách đúng quy định. Qua đó, người học vừa rèn được kỹ năng chuyên môn, vừa hiểu rõ quy trình kế toán thực tế.

3.3.3. Kết hợp phương pháp đóng vai với công nghệ thông tin và phần mềm kế toán mô phỏng. Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục nghề nghiệp, việc ứng dụng phần mềm như MISA SME, FAST Accounting, Bravo hoặc AMIS Kế toán vào hoạt động đóng vai là xu hướng tất yếu. Các tiết học mô phỏng nên được tổ chức trong phòng máy, nơi HS nhập vai và thao tác trực tiếp trên phần mềm, thực hiện từ khâu nhập chứng từ đến xuất báo cáo. Cách làm này giúp người học hiểu rõ luồng dữ liệu kế toán, phát hiện và sửa lỗi nghiệp vụ ngay trong quá trình “đóng vai kế toán viên thật”. Ngoài ra, có thể kết hợp mô hình “blended learning” (học kết hợp trực tuyến - trực tiếp), nơi GV giao tình huống mô phỏng qua nền tảng LMS, HS thảo luận, phân biện và trình bày video đóng vai, sau đó được đánh giá trực tuyến. Giải pháp này vừa tiết kiệm thời gian, vừa tạo cơ hội mở rộng hoạt động học tập ngoài lớp.

3.3.4. Điều chỉnh chương trình và thời lượng thực hành để tăng cơ hội triển khai đóng vai. Nhiều học phần kế toán hiện nay bị giới hạn thời lượng thực hành, khiến GV khó tổ chức các hoạt động mô phỏng nghề nghiệp. Do đó, cần tăng tỷ trọng thực hành lên ít nhất 60-70% tổng thời gian học tập của học phần chuyên ngành, đồng thời cho phép tích hợp các buổi đóng vai như một phần đánh giá quá trình học. Việc đưa tiêu chí “đóng vai nghiệp vụ kế toán” vào thang điểm đánh giá giúp HS có động lực chuẩn bị nghiêm túc, thay vì coi đó là hoạt động phụ. Ngoài ra, nên bố trí phòng học chuyên biệt - “phòng mô phỏng kế toán doanh nghiệp” - với bàn ghế nhóm, thiết bị trình chiếu, máy tính kết nối phần mềm, chứng từ mẫu,... để tạo môi trường học tập chuyên nghiệp, gần gũi với doanh nghiệp thật.

3.3.5. Gắn kết nhà trường với doanh nghiệp để triển khai mô hình “đóng vai - thực tập - phản hồi”. Các trường trung cấp có thể phối hợp với doanh nghiệp kế toán, công ty kiểm toán hoặc đơn vị hành chính sự nghiệp để xây dựng chuỗi tình huống nghề nghiệp thực tế. HS trước khi đi thực tập sẽ được “diễn tập” các tình huống này trên lớp; sau khi thực tập, các em quay lại chia sẻ kinh nghiệm, phản hồi

và cập nhật kịch bản thực tế vào ngân hàng tình huống của trường. Cách làm này giúp phương pháp đóng vai liên tục được làm mới, bám sát thị trường lao động, đồng thời tăng cường mối liên hệ giữa đào tạo và sử dụng lao động.

3.3.6. Tạo môi trường học tập tích cực, khuyến khích sự chủ động của học sinh. GV cần xây dựng không khí lớp học cởi mở, tôn trọng ý kiến người học, khuyến khích HS mạnh dạn tham gia nhập vai, thảo luận và trình bày quan điểm cá nhân. Việc tổ chức học tập theo nhóm, phân công vai trò rõ ràng và tạo cơ hội cho HS tự đánh giá, đánh giá lẫn nhau sau mỗi hoạt động giúp tăng tính trách nhiệm và tinh thần hợp tác. Bên cạnh đó, GV nên động viên, ghi nhận kịp thời sự tiến bộ của học sinh, từ đó hình thành động cơ học tập tích cực, giúp học sinh chủ động rèn luyện kỹ năng thực hành nghề kế toán.

3.3.7. Đổi mới công tác đánh giá kết quả học tập theo năng lực. GV cần có bộ tiêu chí đánh giá rõ ràng, dựa trên năng lực hành động nghề nghiệp thay vì chỉ chấm điểm lý thuyết. Các tiêu chí nên bao gồm: mức độ chính xác của nghiệp vụ kế toán, kỹ năng giao tiếp và phối hợp nhóm, khả năng ra quyết định, tính tuân thủ quy định và tinh thần trách nhiệm. Hình thức đánh giá có thể kết hợp tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng và đánh giá của GV, nhằm phát huy tính phản tư và học hỏi lẫn nhau trong quá trình đóng vai.

4. Kết luận

Phương pháp đóng vai là một trong những hướng tiếp cận dạy học tích cực, mang lại hiệu quả rõ rệt trong việc phát triển kỹ năng thực hành nghề kế toán cho HS trung cấp. Thông qua việc nhập vai và xử lý các tình huống nghề nghiệp mô phỏng, người học không chỉ củng cố kiến thức chuyên môn mà còn rèn luyện kỹ năng nghề, kỹ năng giao tiếp, tư duy phân biện và tác phong làm việc chuyên nghiệp. Thực tiễn triển khai tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, trong đó có Trường Trung cấp Kỹ thuật Nghiệp vụ Cái Bè, cho thấy khi được áp dụng đúng cách, phương pháp này giúp HS hứng thú, chủ động và tự tin hơn trong học tập cũng như thực tập nghề nghiệp. Do đó, việc tăng cường ứng dụng phương pháp đóng vai là hướng đi thiết thực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực kế toán trong giai đoạn hiện nay.

Tài liệu tham khảo

[1] Hoàng Phê (1992). *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.

[2] La Ngọc Giàu (2021). *Giải pháp nâng cao hiệu quả ứng dụng mô hình kế toán mô phỏng trong đào tạo kế toán tại Trường Cao đẳng Cộng đồng Đồng Tháp*. Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Tháp, 10 (1), 110-120.

[3] Nguyễn Hồng Anh (2025). *Ứng dụng công nghệ số trong đào tạo kế toán và khuyến nghị cho các trường đại học tại Việt Nam*. <https://www.quanlynhanuoc.vn/2025/02/25/ung-dung-cong-nghe-so-trong-dao-tao-ke-toan-va-khuyen-nghi-cho-cac-truong-dai-hoc-tai-viet-nam/>.

[4] Nguyễn Văn Cư, Nguyễn Duy Nhiên (đồng chủ biên, 2008), *Dạy và học môn Giáo dục công dân ở trường trung học phổ thông, những vấn đề lí luận và thực tiễn*. NXN Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[5] Phan Trọng Ngọ (2005), *Dạy học và phương pháp dạy học trong nhà trường*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.